

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

IV. De tertia parte sacramenti Pœnitentiæ, quæ est satisfactio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

Contrà verò si quis initio anni peccatum mortale confessus est, & iterum incidat in aliud mortale, non tenetur per se loquendo, hoc posterius confiteri ante finem anni.

Observandum 4. Eum qui non implevit præceptum confessionis uno anno, teneri statim initio sequentis anni illud exequi, si commodè potest, quia dum Pontifex statuit, ut fideles semel in anno confiteantur, eum terminum non præscribit, ut terminet obligationem confitendi ad unum annum, ita ut eo elapso obligatio desinat; sed ut præcepti executio differri possit per integrum annum, quo elapso, obligatio perseveret. Unde sicut ille qui tenetur solvere pecunias uno anno, non liberatur ab obligatione solvendi, etsi terminum illum prætergrediatur, sed prima data occasione solvere debet. Ita qui uno anno non est confessus, tenetur confiteri statim initio sequentis anni; & quo magis, sine justa causa, confessionem differt, eò gravius peccat.

Observandum 5. Ut satisfiat præcepto Ecclesiastico confessionis, requiri ut confessio sit formaliter integra, & conjuncta cum legitimo dolore, ac proposito peccata cavendi in futurum: ac denique ut absolutione sacramentali informetur. *Ratio est,* quia ut huic præcepto satisfiat, verum sacramentum Pœnitentiæ sumi debet, quale non esset, si aliqua ex dictis conditionibus deesset; cum omnes ad illius essentiam spectent, ut ex præcedentibus resolutionibus intelligi potest.

CAPUT IV.

De tertia parte Sacramenti Pœnitentiæ, quæ est satisfactio.

RESOLUTIO I. *Possunt homines in hac vita satisfacere, idque de condigno, pro pœnis remissa culpa restantibus.*] PRIMA PARS PROBATUR, ex Concilio Trident. *sess. 14. can. 3.* ubi definitur his verbis. Si quis dixerit, pro peccatis quoad pœnam temporalem,

DE POENITENTIA CAP. IV. 235

lem, minimè Deo per Christi merita satisfieri, pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à Sacerdote injunctis; sed neque sponte susceptis, ut jejuniis & orationibus, eleëmofynis, vel aliis etiam pietatis operibus, atque ideò optimam pœnitentiam esse tantùm novam vitam, anathema sit.

Ex quibus verbis pater, nos tribus modis satisfacere posse pro pœnis, quæ post remissionem culpæ remanent. Primò patienter sustinendo pœnas à Deo inflictas: quod intellige, sive pœnæ illæ in eum finem à Deo sint immixtæ, sive ex quacumque alia causa proveniant. Secundò exequendo quæ à Confessario in satisfactionem imponuntur, Tertiò opera pœnalia sponte suscipiendo.

Secunda pars ostenditur, quia ut patet ex tract. de gratia, potest homo mereri de condigno vitam æternam: ergo à fortiori pro pœnis restantibus de condigno satisfacere potest. Et hoc indicat Concilium Trident. *sess. 14. cap. 8.* dicens: ita non habet homo unde gloriatur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ: in quibus verbis non obscurè innuitur, vim merendi, & satisfaciendi eodem modo virtute Christi nobis communicari: sicut ergo meremur de condigno, ita & de condigno satisfacimus.

Quid autem necessarium sit, ut satisfactio nostra sit de condigno, hic breviter explicandum est. *In primis requiritur* ut satisfaciens sit viator, seu in hac vita constitutus, nam qui sunt in purgatorio, possunt satisfati, non autem satisfacere, sicut neque mereri, ut dictum est in tract. citato. Requiritur etiam ut sit in statu gratiæ, nam opera quæ fiunt in peccato mortali, sicut neque ad meritum, ita neque ad condignam satisfactionem prodesse possunt: saltem ex opere operantis.

Secundò necesse est ut opus per quod satisficit, sit aliquo modo liberum; ita scilicet ut à voluntate eli-

te eli-

te eliciatur, aut ab ea imperetur, aut saltem voluntas liberè acceptet pœnam ab extrinseco inflictam: idque per actum moraliter bonum, & honestum, eumque vel in se supernaturalem, vel ad finem supernaturalem relatum. Quamquam non requiratur voluntas formalis satisfaciendi, sed virtualis sufficiat; qualis continetur in voluntate aliquid agendi ex amore Dei, aut ex studio salutis æternæ, & similibus. Non requiritur autem ad satisfaciendum, ut sit opus consilii: nam sicut præcepta servando meremur vitam æternam, ita per opera quæ præcepta sunt, possumus pro peccatis nostris satisfacere. Neque per solum actum internum, aut per solum externum satisfacimus, sed per utrumque; ita ut major sit satisfactio, cæteris paribus, in utroque simul sumpto, quàm in eorum altero.

Tertiò ad satisfactionem de condigno, requiritur promissio Dei: nam etsi opera hominis iusti, quatenus à gratia procedunt, habeant ex se citra ullam promissionem Dei, condignitatem aliquam ad satisfaciendum; ut tamen per ea infallibiliter remittantur pœnæ purgatorii, requiritur promissio Dei, qua se obstrinxerit ad remittendam pœnam illam, pro altera in hoc mundo liberè assumpta: sine tali enim promissione nulla est ratio, cur Deus teneatur ex iustitia, remittere pœnam purgatorii iustè impositam, pro pœna huius vitæ, quæ est alterius omnino rationis, & multò remissior.

RESOLUTIO II. *Confessarius tenetur per se loquendo, satisfactionem aliquam pœnitenti imponere: in variis tamen casibus ab ea obligatione est liber.*] **PRIOR PARS** sumitur ex Concil. Trident. *sess. 14. cap. 8.* eaque ratione ostenditur: quia licet actualis satisfactio non pertineat ad essentiam sacramenti Pœnitentiæ est tamen de illius integritate. Confessarius autem tenetur integrum conficere sacramentum; quare tenetur non modo reum absolvere, sed etiam ipsi pœnitentiam injungere.

Con-

DE POENITENTIA CAP. IV. 137

Confirmatur: nam postquam Confessarius peccata audivit in confessione, si pœnitens sit ritè dispositus ad gratiam consequendam, tenetur illum absolvere à peccatis, & in amicitiam cum Deo restituere. Aliunde verò quia pœnitens Deum offendit, tenetur Confessarius illi satisfactionem aliquam imponere, ut inæqualitas illa quæ inter Deum, & peccatorem constituta fuerat per peccatum, tollatur quantum fieri potest; aliàs non servaret æquitatem in judicio ferendo.

Ratio posterioris partis est, quia contingere potest ut pœnitens dum absolvitur, omni sensu privatus sit, & & nihil percipere queat. in quo casu supervacaneum esset illi pœnitentiam aliquam imponere. In. o si pœnitens ante confessionem sufficienter, arbitrio Sacerdotis satisfecerit, non est necesse illi novam satisfactionem imponere, quia jam solvit quod debebat. Denique tanta esse potest pœnitentis contritio, ut eà sufficiat ad totius pœnæ debitæ remissionem. Verùm quia non facilè constare potest, an talis sit contritio, aut satisfactio præcedens, ut totam pœnam deleverit, ideo ut plurimum injungenda est in iis casibus, satisfactio aliqua saltem levis. Quòd si ægrotus auditu omnino privatus non est, curet Sacerdos ut ter nomen Jesu, aut Mariæ, voce, vel solùm corde proferrat, aut aliam ejusmodi levem pœnitentiam, pro qualitate virium, illi injungat.

RESOLUTIO III. *Confessarius tenetur satisfactionem aliquo modo proportionatam peccatis imponere, nisi ex rationabili causa inducatur ad leviozem injungendam.*] **RATIO PRIORIS PARTIS EST,** quia hoc sacramentum institutum est per modum judicii, in quo Sacerdos sententiam profert; debet ergo ponderare gravitatem peccatorum, & juxta illam pœnam imponere: aliàs si pro gravissimis peccatis levissimas pœnas imponeret, non servaret æquitatem: sicut vice versa esset injuriosus pœnitenti, si propter culpas levissimas pœnas ei gravissimas injungeret.

Ratio

Ratio posterioris partis est, quia pœnitentiæ non tantum imponuntur ad vindictam, & castigationem præteritorum peccatorum; verum etiam ad novam vitam custodiam, & infirmitatis medicamentum, ut liquet ex loco citato Concilli Trident. Interdum autem contingere potest, ut si Sacerdos pœnas valde graves imponat, terreatur peccator, & præ fragilitate eas subire nolit, indeque occasionem sumat familia peccata aliàs in confessione reticendi. Quare Sacerdos prudenter spectare debet, non modo gravitatem peccati sed etiam fervorem pœnitentis, & conditionem illius; ut omnibus diligenter perspectis, eam pœnitentiam injungat, quam judicat esse magis accommodatam utilitati pœnitentis.

Nota, communiter pœnitentibus imponi debere opera externa, & ad quæ ex præcepto non obligantur. Interdum tamen imponi possunt actus interni, & opera quæ aliunde sub præceptum cadunt. Primum patet, quia talia opera facilius impleri possunt, maximè à rudibus qui orationi mentali, elevationibus cordis, aliisque operationibus internis minimè sunt assueti. Secundum constat, quia pœnitentia imponi debet in vindictam & gravamen: qui autem tenetur, verbi causa, aliquo die audire Missam, non gravatur de novo, si Confessarius ei præcipiat, ut tali die Missæ sacrificio intersit: quare ut plurimum, opus non præceptum ei imponi debet. Tertium patet: nam opus internum potest multum adjumenti afferre pœnitenti, ut eum à peccatis retrahat. Cur ergo non licebit tale opus ei injungere; præsertim cum pœnitentia non solum sit punitiva, sed etiam medicinalis & sanativa? Nec refert quòd actus internus per se sensibilis non sit: talis enim est per aliud, nempe per jussionem Sacerdotis, & acceptationem pœnitentis. Quartum denique ostenditur: nam cum homo satisfacere possit per opera aliàs præcepta, ut supra dictum est; nulla ratio est, cur talia opera in confessione imponi non possint.

RE.

DE POENITENTIA CAP. VI. 239

RESOLUTIO IV. *Pœnitens tenetur pœnitentiam impositam acceptare, etiam pro peccatis alias confessis, eamque per se exequi.*] PRIMA PARS PROBATUR, tum quia in Concilio Florent. inter pœnitentis actus ponitur satisfactio operis, ad arbitrium Sacerdotis: tum quia ibidem statuitur, ad integritatem sacramenti Pœnitentiæ, requiri ex institutione divina contritionem, confessionem, atque satisfactionem: tum quia in Concilio Trid. *sess. 14. cap. 8.* docetur claves Sacerdotum, non tantum ad solvendum, sed etiam ad ligandum, scilicet per impositionem pœnitentiæ, concessas esse: non essent autem concessæ ad ligandum, nisi pœnitens iis ligari posset: atque adeò nisi teneretur pœnitentiam impositam implere.

Notandum autem hæc intelligi, de pœnitentia prudenter imposita: nam si ea manifestè iniqua sit, aut facultatem pœnitentis superet, ut si valde infirmo imponeretur jejunium plurium dierum, aut quid simile, non tenetur eam ille acceptare. Quare Sacerdos curare debent, ut quantum fieri potest se accommodent infirmitati pœnitentium; & in dubio potius in partem mitiorem vergant, ut quò remissior est pœnitentia, eò pœnitentes eam libentius amplectantur, quod non parum conducet ad perfectionem satisfactionis: quia sicut Deus hilarem datorem diligit, ita & hilarem satisfactorem. Dixi, *manifestè iniqua*: nam in dubio, authores docent standum esse Sacerdotis iudicio.

Secunda pars colligitur ex dictis: nam Sacerdos tenetur etiam illi qui peccata aliàs confessis iterum confitetur, pœnitentiam injungere, tum ad integritatem sacramenti, tum ad servandam æquitatem iudicii, &c. Ergo etiam pœnitens tenetur pœnitentiam acceptare; maximè quia æquum est, ut quoties aliquis vult gaudere beneficio sacramenti, circa eadem peccata, toties ille ponat ex parte sua, quicquid requiritur ad integritatem sacramenti, sicut etiam toties peccata confitetur, & de iis conteritur.

Dices,

Dices, hoc ad summum verum esse in eo, qui non satisfecit: at supponimus pœnitentem, qui secundo peccata confitetur, aliàs pro iis satisfecisse. Cur ergo tenebitur iterum satisfacere? Respondeo teneri iterum acceptare pœnitentiam aliquam, ut integrum sit sacramentum Pœnitentiæ: nam satisfactio aliàs exhibita pertinebat ad integritatem sacramenti eo tempore suscepti; non potest autem eadem integrare sacramentum quod nunc sumitur: quia sicut sacramentum istud numero à precedenti distinguitur, ita materiam numero distinctam postulat.

Tertiâ pars ostenditur, quia satisfactio imponitur in pœnam, & ultionem peccati; ille autem qui peccavit, debet pœnam sustinere, ut sicut culpa est personalis, ita sit & pœna. Quod intellige nisi res præcepta talis sit, ut nihil referat, etsi per alium eam exequaris. Et sic, verbi causa, si Sacerdos præcipit ut des elemosynam, satisfacis illius præcepto, si eam per servum tuum eroges: secus autem dicendum est, si jubeat ut jejunes, aut sacrum audias, vel rosarium recites; ea enim & similia per teipsum exequi debes, si fieri potest. Quòd si contingat te, vel ob supervenientem infirmitatem, vel alia ex causa rationabili, pœnitentiam posterioris generis implere non posse, non teneris eam implere per alium, aut aliud opus facere.

RESOLUTIO V. *Pœnitentiam immutare potest, tum ille qui eam imposuit, tum alius quivis confessorius, si ve sit illius superior, si ve aequalis, si ve etiam inferior.] Quòd idem possit, patet, quia nihil obstat quin idem iudex possit causam ante judicatam, iterum judicare, cum eandem retineat potestatem, & pœnam impositam ratione habita variarum circumstantiarum, quæ ante non occurrerant, mutare: maxime in foro conscientiæ, quod in favorem rei institutum est.*

Quòd etiam quivis alius immutare possit, probatur, quia

DE POENITENTIA CAP. IV. 241

Quòd etiam quivis alius immutare possit, probatur, quia in munere absolvendi à peccatis, Sacerdotes omnes sunt pares, eò quòd illud spectat ad potestatem ordinis, quam exercent in persona Christi, in quo unus Sacerdos non est altero superior: licet quoad jurisdictionem, quæ ad solvendum & ligandum requiritur, sint impares. Si ergo idem Sacerdos potest suam sententiam mutare, eandem poterit mutare & alius, cum omnes æqualem in hoc potestatem habeant.

Confirmatur: nam certum est posse Titium, peccata prius confessa iterum confiteri, & ab iis absolutio- nem petere, ut superius dictum est; non tenetur autem ea confiteri eidem Sacerdoti, sed potest alium adire si vult; & vicissim ille alius potest eum absol- vere, à peccatis aliàs confessis, quæ de novo ad ipsum defert, ac si ea amplius Ecclesiæ clavibus subjecta non fuissent. Idem ergo poterit ipsi injungere poeni- tentiam peccatis illis debitam, juxta præsentem sta- tum & dispositionem illius, ac si nulla alia satisfactio pro iisdem unquam ipsi imposita fuisset. Et ex consequenti non tenebitur poenitens priori judicio stare, cum æquum non sit, ut pro iisdem peccatis bis puniatur. Atque hæc tandem confirmat commu- nis Ecclesiæ usus, qui prudenter damnari non po- test.

Dices, non potest judex aliquis revocare senten- tiam alterius, qui ipsi non est subordinatus: atqui unus Sacerdos non est alteri subordinatus, quoad potestatem ordinis, ergo nullus potest sententiam alterius revocare. *Respondeo* secundum confessarium non revocare sententiam prioris, si propriè loqua- mur; sed tantum sententiam suam proferre, sicut prior suam protulit, causa eadem ad ipsum delata: ea enim non datur per modum appellationis, ut fit in judiciis externis, sed per modum novi judicii, quod æquale est precedenti, utpote fluens ab æquali au- thoritate; unde sicut prior sententia per posteriorem

non

non irritatur, ita potest pœnitens, cui ex duabus voluerit, se conformare.

Nota probabile esse, prædicta etiam habere locum, quando peccata pro quibus imposita est pœnitentia, erant reservata ei qui absolvit. *Ratio est*, quia si ejusmodi peccata non fuissent reservata, posset inferior pœnitentiam pro iis impositam immutare, ut patet ex dictis. Ergo æquè potest pœnitentiam immutare etsi reservata fuerint. Sequela patet: nam post confessionem superiori factam, jam amplius non sunt reservata, & perinde est ac si reservata nunquam fuissent. Ergo nihil obstat, quin inferior Sacerdos possit, satisfactionem pro iis impositam, immutare.

Confirmatur: nam negari non potest, quin inferior Sacerdos possit pœnitentem, qui peccata superiori reservata legitime confessus est; ab illis absolvere, & consequenter debitam satisfactionem ei imponere. Ergo etiam ipse pœnitens poterit pœnitentiam ab eo impositam implere; atque adeo non tenebitur subire pœnam à superiore indictam, cum Deus bis non puniat in idipsum.

Dices, si hoc ita est, frustratur intentio Superiorum, casus aliquos sibi reservantium; quia id eò eos reservant, ut eorum subditi, pœnarum metu ab ipsis imponendarum, cautè vivant, & à gravioribus peccatis abstineant. *Respondeo* id non sequi; nam præterquam quòd multi abstinere à peccatis reservatis, non tam propter metum gravioris alicujus pœnæ imponendæ, quam ne cogantur comparere coram superiore, apud quem male audire nolunt: certè Sacerdos inferior si officio suo ritè; ut par est defungi velit, debet pœnam culpæ attemperare, neque sine rationabili causa eam mitigare potest.

RESOLUTIO VI. *Satisfactio facta in peccato mortali, sufficit ad integritatem sacramenti, & etiam probabiliter ad illius effectum ex opere operato.* PRIOR PARS PROBATUR, I. quia ex communi Doctorum consensu,

DE POENITENTIA CAP. IV. 243

sensu, confessarius potest exigere interdum à poenitente, ut poenitentiam impleat, antequam ei absolutionem impertiat: imò ex probabili sententia, potest confessarius approbare satisfactionem, à poenitente spontè exhibitam, antequam confiteretur. In quibus casibus satisfactio valet ad integritatem sacramenti, & tamen non supponit gratiam in subiecto, cum precedat absolutionem, ejus beneficio infunditur gratia.

Probat ur 2. Nam satisfactio facta, juxta præceptum à confessario impositum; sufficit ad integritatem sacramenti: nihil enim aliud merito, ad valorem satisfactionis, exigi potest. Atqui confessarius non jubet, ut poenitens impositam poenitentiam exequatur, in statu gratiæ, sed tantum ut faciat opus injunctum, quantum ad substantiam: ad eum modum quo Ecclesia jejunium indicens, non præcipit ut jejunes in statu gratiæ, sed simpliciter ut jejunium serves: quia substantia tantum operis, & non illius modus cadit sub præcepto, ut ajunt, & latius dicitur in *Idea Theologiæ Moralis*. Ergo satisfactio sufficit ad integritatem sacramenti, etsi impleta non sit in statu gratiæ.

Posterior pars suadetur: nam poenitens qui implet poenitentiam in statu peccati mortalis, non peccat, sive contra præceptum confessarii, sive contra reverentiam sacramento debitam, ut est communis sententia. Ergo signum est, ejusmodi poenitentiam non carere effectu suo; quia si eo careret, poenitentiam in eo statu implens peccaret, eo quod poneret obicem effectui sacramenti. Et hoc maximè urgeri potest, adversus eos qui docent, satisfactionem sacramentalem producere gratiam sanctificantem, ex opere operato.

Deinde satisfactio à confessario imposita, non est opus hominis, sed Christi, quod ex se vivum est, & effectum confert non ponenti obicem: atqui peccatum mortale, etsi sit obex gratiæ, non tamen est obex

remissionis pœnæ : nulla enim ratio afferri potest, cur ille qui versatur in peccato lethali, non possit solvere pœnam debitam pro peccato, quod aliàs remissum est quoad culpam; etsi pro peccato quo nunc afficitur, pœnæ aeternæ, quæ à priori distincta est, sit obnoxius; ad eum modum quo potest solvere centum, qui aliunde debet mille.

Dices, nos suprà docuisse, inter conditiones ad satisfactionem necessarias, requiri statum gratiæ, non ergo ea quæ fit in peccato mortali, prodesse potest ad solutionem pœnæ. *Respondes* nos ibi egisse de satisfactione, quæ fit extra sacramentum; jam verò de ea disputare, quæ imponitur in sacramento. Licet autem ad priorem requiratur status gratiæ, non sequitur quòd ad posteriorem necessarius sit, propter rationem allatam; quia scilicet illa est opus hominis, hæc verò opus Christi, quatenus per eam illius satisfactiones nobis applicantur.

RESOLUTIO VII. *Satisfactio sacramentalis habet vim remittendi ex opere operato, pœnas temporales peccatis remissis debitas, non autem producendi gratiam sanctificantem.*] **PRIMA PARS PROBATUR**, quia certum est ejusmodi satisfactionem habere vim, producendi aliquem effectum ex opere operato, aliàs non haberet majorem efficaciam quàm satisfactio, quæ fit extra sacramentum, quod dici non potest; cum sit pars sacramenti, ac proinde sacramentalem significationem habeat, & quod inde fit, effectum quem significat producere debeat, juxta regulam assignatam ubi de sacramentis in genere. Quòd si habet effectum aliquem ex opere operato, nullus ei commodius assignari potest, quàm remissio pœnæ temporalis, eam enim maximè significat, cum sit punitio peccati, & quædam commutatio pœnæ debitæ, in eam quæ ex præcepto confessarii assumitur.

Secunda pars ostenditur, quia duo sunt in peccato, scatus culpæ, & pœnæ; prior perfectè tollitur per
absolu-

DE PŒNITENTIA CAP. V 245

absolutionem sacramentalem, ergo satisfactio quæ subsequitur, non habet nisi vim remittendi pœnam. Sequela patet: nam potentia illa est superflua, quæ tribuitur ad effectum, qui perfectè ab alia causa producit, & productus supponitur.

Præterea sacramentum Pœnitentiæ per se institutum est, ad conferendam primam gratiam, non autem ad conferendam secundam, nisi per accidens, quatenus homo qui ad illud accedit, gratia sanctificante præditus est. At si satisfactio confert gratiam, confert per se secundam; quia supponit primam gratiam in absolutione collatam, & dum postea impletur, necessario secundam producit: quia non potuit concurrere ad productionem primæ, cum nondum existeret. Dicendum ergo erit, sacramentum Pœnitentiæ per se duplicem gratiam producere; primam quidem per partes essentielles, secundam verò per partem sui integram, quæ est satisfactio actualis.

Dices, satisfactio sacramentalis non est tantum in vindictam præcedentium peccatorum, sed etiam in curationem & medicinam; ad quem effectum maxime necessaria est gratia. *Respondeo*, ad hoc posse sufficere gratias actuales, quas non opus est conferri dum impletur satisfactio; sed quando aliqua necessitas ingruit, idque vi sacramenti præteriti. Unde constat satisfactionem sacramentalem, non modo non producere gratiam habitualem, sed neque etiam auxilia actualia.

Hæc porrò intellige de actuali satisfactione: nam quod spectat ad propositum illud satisfaciendi, quod aliàs diximus pertinere ad essentiam huius sacramenti, non dubito quin illud, ut sic, ad dictos effectus suo modo concurrat.